

ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಡೆಯೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರ

ಪ್ರಸನ್ನಕುಮಾರ್ ಕೆ.ಎನ್.¹

ಡಾ.ರಾಚಯ್ಯ²

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯು ಎಡೆಯೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ತಾಣ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇದೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಸರ್ಗದತ್ತ ರಮಣೀಯ ಸ್ಥಳ. ಪೌರಾಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು, ಮಹಾನ್ ಸಾಧಕರ ಜನ್ಮ ಸ್ಥಳ. ಹೀಗೆ ವೈವಿಧ್ಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ನೆಲೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಹಬ್ಬಿದ್ದು, ಅದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.¹

ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ದೇವಾಲಯಗಳು ದರ್ಪಣದಂತೆ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನ, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಕೋಟೆ-ಕೊತ್ತಲಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಯಾ ಭಾಗದ, ನೆಲೆಗಳ, ತಾಣಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸ್ಥಳೀಯವಾದ ಜನಪದ ಧರ್ಮದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದು. ಈ ಜನಪದ ಧರ್ಮ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಯಾವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಯಾವುದೇ ಲಿಖಿತ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇಂದಿಗೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು, ಆರಾಧನಾ

¹.ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು.

².ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು, ಈ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಜನಪದ ಧರ್ಮದ ಅವಶೇಷಗಳಂತಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಭಕ್ತಾಧಿಗಳು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.²

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವು ಸಮಾಜದ ವಿಭಿನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವ ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ತರಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರನ್ನು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರಯಾಣವು ಸಹ ವಿಭಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಕಲೆ, ಜಾನಪದ, ಸಂಗೀತ ಮುಂತಾದ ನೂತನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಆನಂದ ಅನುಭವವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೂ ಸಮೂಹ ಆಧಾರಿತವಾದದ್ದು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸ ನೀಡುವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ, ಮಠಗಳು ಇರುವ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಧಾರ್ಮಿಕ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಮಾನವ ಬದುಕಿನ ಸಂಚರವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಜನರು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾಭಾರತದ ಅರಣ್ಯ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಪವಿತ್ರ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿರುವ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರಾದ ಫಾಹಿಯಾನ್, ಹ್ಯೂಯನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್, ಮುಂತಾದವರು ಇಲ್ಲಿನ ಬೌದ್ಧ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅಂದು ಈ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ ಆಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಗರಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಾಸಿಯು ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಪಾರಂಪರಿಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಂತೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಾಸವು ಸಹ ಜನಪ್ರಿಯವಾದುದು ಹಾಗೂ ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಜನರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಭದ್ರತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಭಾವನೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಚೋದನೆ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತದೆ.³

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ, ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಸಿಖ್ ಮೊದಲಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಗಳಿವೆ. ಅದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಿಧ ಪಂಥಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಹೋಗುವಂತಹ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ.

ಶ್ರೀಮಂತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಾಗೂ ದೂರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಉನ್ನತ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಕಲಾ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಅಲ್ಲಿನ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಹೊಸ ಹೊಸ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೆಗಳಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಬಹುಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದುಬಂದಿರುವ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮವು ಇಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಪ್ರವಾಸವಾಗಿತ್ತು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಜನರು ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದುಂಟು. ಮಹಾಭಾರತದ ಅರಣ್ಯ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ವನವಾಸದ ನೋವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡ ಸಂಗತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೂ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಜನರು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರವಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಇರುವಂತಹ ಕಾಳಜಿ, ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರಲು ಇದ್ದ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರವಾಸ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬನ ಮನರಂಜನೆಯ ಅವಕಾಶವಷ್ಟೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದುಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜನಾಂಗೀಯ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶವಾಗಿತ್ತು. ಆಧುನಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ತೀವ್ರವಾದ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರಬಲಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದವು. ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಪ್ರೇರಣೆ ಒದಗಿಸಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಪ್ರವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವು ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯಮವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಎಡೆಯೂರು (ಯಡಿಯೂರು) ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಯಡಿಯೂರು ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಣಿಗಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಲಯವಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸರಿಸುಮಾರು 90 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಅಂತರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕುಣಿಗಲ್‌ನಿಂದ ಸುಮಾರು 20 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.⁴ ಇಲ್ಲಿರುವ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಮಠ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ.ಸುಮಾರು 16ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತೋಟದ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಯತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.⁵ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ವೀರಶೈವ ಕ್ಷೇತ್ರ, ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ, ವಿವಿಧ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅನೇಕ ಮಠಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದ್ದು, ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ನೂರಾರು ಶರಣರು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿರುವ ಸಿದ್ದಗಂಗೆ ಬೆಟ್ಟ, ಶಿವಗಂಗೆ ಬೆಟ್ಟ, ದೇವರಾಯನ ಬೆಟ್ಟ ಇಲ್ಲಿರುವ ನಿಸರ್ಗ ಗವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕೈಗೊಂಡರು. ಅವರು ಕೈಗೊಂಡ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಸ್ಥಳಗಳೆಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ಮಠಗಳೂ ಆದುವೆಂದೂ ಅವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ 15ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಸಾಲ್ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರರು, ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು - ಶ್ರೀ ತೋಟದ ಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರರು ಶ್ರೀ ಅಡವಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪುನರುದ್ಧಾರವಾಯಿತು. ಗುರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ರಾಜರು ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗದವರು ಭಕ್ತ ಜನರು ಮಠಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಗುರುಗಳು ಧರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಹಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತ ಶರಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮಠಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಜಾತ್ಯಾತೀತವಾಗಿ ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡವು. ಅನ್ನದಾಸೋಹ, ಜ್ಞಾನದಾಸೋಹ ಇವುಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.⁷

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು, ವಚನಕಾರರು, ಶಿವಯೋಗಿಗಳೂ, ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಗದ್ದಿಗೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ.⁸ ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಎಡಿಯೂರು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ.15ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಾಂಬೆಯ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಮುಂದೆ ಗೋಸಲ ಗುಬ್ಬಿ ಚನ್ನ ಬಸವೇಶ್ವರರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದರು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿವೆ. ಅವರು ಭಕ್ತಿಯ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪರಮ ಶಿವನ ದೈವಿಕ ಅಂಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿ ತಮ್ಮ

ಶಿಷ್ಯವೃಂದದವರೊಂದಿಗೆ ಹಿಮಾಲಯದವರೆಗೂ ಸಂಚರಿಸಿ ಅನುಪಮ ಸಿದ್ಧಿ-ಪವಾಡಗಳಿಂದ ಜಗತ್‌ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಭಕ್ತರ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರೆ ಇವರು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸಿ ಭಕ್ತ ಜನರ ಮನೋಭಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ ಜ್ಞಾನದ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತೋರಿದ ಹಿರಿಯರು ವೀರಶೈವ ಸಂತ, ಶರಣ, ವಚನಕಾರರು ಇವರು ಶತಸ್ಥಳ (ಸ್ಥಲ) ಜ್ಞಾನ ಸಮೃದ್ಧಿ ಎಂಬ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಮಾನವನ ಜೀವನದ ಅನೇಕ ಅಂಕು-ಡೊಂಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಸರಿಯಾದ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಿ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.⁹

ನಾಗಣಿ ಮತ್ತು ಕದಂಬ ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಎಡೆಯೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರರು ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶವೇ ಮೊದಲು ಗದ್ದುಗೆಯ ಮಠವಾಗಿದ್ದು, ಈಗ ಅದು ದೇವಾಲಯ ಆಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದೊಂದು ವಿರಕ್ತ ಮಠವಾಗಿದ್ದು, ಈಗ ದೇವಾಲಯವು ಅಹ ಆಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ಭಕ್ತರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ, ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳವೂ ಆಗಿದ್ದು, ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.¹⁰

ಎಡೆಯೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಹೊನ್ನೂರು ಶಾಖಾಮಠವು ಇದೆ. ಬಾಳೆಹೊನ್ನೂರಿನ ಜಗದ್ಗುರುಗಳು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗಿರುವ ಶ್ರೀರೇಣುಕಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ತರಿಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನವರು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವೇದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು 1998 ರಲ್ಲಿ ಎಡೆಯೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಾಖಾಮಠದ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವೀರಶೈವ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಗೌರವ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಡೆಯೂರಿನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭಕ್ತಾಧಿಗಳಿಗೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಗೃಹ, ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಹಲವು ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುರುಘಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಠವೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದು, ಅದೂ ಕೂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಿರೇಮಠ ಮತ್ತು ಗವಿಮಠಗಳು ಜನರುಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಗವಿಮಠವು ಅಂಕನಹಳ್ಳಿ ಗವಿಮಠದ ಮೂಲಮಠ. ಈ ಮಠ ಶ್ರೀಗುರು ಫಿರಂಗಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ.

ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಶೈಲ, ಬಾಳೆಹೊನ್ನೂರು, ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಮುಂತಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗುರುಮಠಗಳು ಮುರುಘಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಬೇಲಾಳ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಿರಕ್ತ ಮಠಗಳು ತರಳಬಾಳು ಬೃಹನ್ನರದ ಶಾಖಾಮಠ, ಉರವಕೊಂಡ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಠಗಳು

ಪುತ್ರವರ್ಗದ ಮಠಗಳು ಇದ್ದು ಇವೆಲ್ಲ ಜಾತ್ಯಾತೀತವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತ ಅನ್ನದಾಸೋಹ, ಶಿಕ್ಷಣ ದಾಸೋಹ, ಮಾಡುತ್ತಾ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ.

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಡೆಯೂರು ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ತಾಣವಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಬಹು ಪುರಾತನವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಗದಾದಿ ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಂಗಮವಾದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಇಂದು ನಾವು ನೋಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳ ಔನ್ನತ ಗುಣಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವ ಒಂದೇ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟಪೂರ್ಣವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡುಗೆ ಶ್ರೀ ರೇಣುಕಾದಿ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ, ದಾರ್ಶನಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.¹¹

ಭಾರತೀಯರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಬುನಾದಿಯ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮವು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಂದಲ್ಲ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದಲ್ಲ ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯಗೊಂಡ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಅನ್ಯೋನ್ಯಗೊಳಿಸಿ ನೋಡುವುದೇ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಈ ನಮ್ಮ ಭವ್ಯಭಾರತದ ದೇಶವನ್ನು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯರು ಧರ್ಮವನ್ನು ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮವೇ ಜೀವನ ಜೀವನವೇ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಧರ್ಮಸಾತ್‌ಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮರಹಿತ ಬದುಕನ್ನು ಪತಿತ ಕ್ಷುದ್ರ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ, ನೀಚ ಎಂದು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅವಹೇಳನ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮರಹಿತನನ್ನು ಸಮಾಜದ ಪ್ರಮುಖ ವಾಹಿನಿಯಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲಿ ನಾಸ್ತಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗದೆ ಸಮಾಜದ ಮೂಲ ಶ್ರೋತದಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅತ ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿ ತಾನು ಈ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭವಲ್ಲವೆಂಬ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮವನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಕೇವಲ ಕಂದಾಚಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ಸನಾತನಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿಸದೆ

ಅದನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕೋಟಿಯನ್ನಾಗಿಸದೆ, ಅದನ್ನು ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡದ್ದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೆಮ್ಮೆಪಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯವೇ ಸರಿ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ, ಸಮಾನತೆ, ಸಹಬಂಧುತ್ವ, ಆಚಾರ, ನೈತಿಕತೆ, ಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭಾರತೀಯರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನ ಐಹಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕದೆ ಆತನಲ್ಲಿ ದೈವಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ಭಾವ-ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಮಹಾನ್ ಸಂಜೀವಿನಿ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಜೀವನವನ್ನು ಶಿವನನ್ನಾಗಿಸುವ ಅಂಶವನ್ನು ಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿಸುವ ದೇಹವನ್ನು ದೇಗುಲವಾಗಿಸುವ ಭವಿಯನ್ನು ಭಕ್ತನನ್ನಾಗಿಸುವ ಜಾತಿಯನ್ನು ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿಸುವ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಸಾದವನ್ನಾಗಿಸುವ ಜಡವನ್ನು ಜಂಗಮವಾಗಿಸುವ ವಾದವನ್ನು ವೇದವನ್ನಾಗಿಸುವ ಗಂಡನ್ನು ಹೆಣ್ಣಾಗಿಸುವ, ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗಂಡಾಗಿಸುವ ಪತಿಯನ್ನು ಸತಿಯಾಗಿಸುವ, ಮರಣವನ್ನು ಮಹಾನವಮಿಯನ್ನಾಗಿಸುವ, ಕರ್ಮವನ್ನು ಧರ್ಮವನ್ನಾಗಿಸುವ, ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಲಾಸವನ್ನಾಗಿಸುವ, ನರಕವನ್ನು ನಾಕವಾಗಿಸುವ, ನೆಲ, ಜಲಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿಸುವ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಡುವ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಭಕ್ತರು ಪ್ರವಾಸದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಠಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದೆ.¹²

ಹಿಂದಿನ ದಿನದಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗಕ್ಕೊಬ್ಬ ಗುರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹುಚ್ಚು, ಹವ್ಯಾಸ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಕುಲಬಾಂಧವರನ್ನು ಗುರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೇ ಜನ ಎಷ್ಟೇ ಮಠಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಆಗಿರತಕ್ಕಂತಹ ಮಠಾಧೀಶರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕೊಡದೆ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಅಂತಹ ಗುರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಆಗಬಾರದೆಂದೇನೂ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಆದರೂ ಕೂಡ ಮೂಲ ಗುರು ಪರಂಪರೆಯ ಗುರು ಪೀಠಗಳಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಕೂಡ ಗೌರವ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜ ಬಾಂಧವರೂ ಕೂಡ ಇವತ್ತಿಗೂ ಪಂಚಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ-ಭಾವನೆ ಇಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಹೊರತು ಬೇಕಾದ ಉದ್ದೇಶ ಇಲ್ಲ

ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ವರ್ಗದವರು ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಕೂಡ ಆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಂದ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಎಂಥ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರುಗಳು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಧರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಬೆಳೆಯಲು ಕೇವಲ ಬಾಯಿ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಲದು, ಆ ಧರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಠಮಾನ್ಯಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಲಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಜನರಿಗೆ ಆದರ್ಶ ದಾರಿ ತೋರಿಸಲು ಕಾರಣ ಆಗಬಹುದು. ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳು ಆಗಿವೆ. ಭಕ್ತರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಹ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿನ ಇವರ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿ (ಶಿವಸಾನಿಧ್ಯ) ಯ ಮೇಲೆ ವಿಭೂತಿಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇವರು ಶಿವಲಿಂಗ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಚನ್ನವೀರ ಒಡೆಯರ್ ಎಂಬುವರಿಂದ ಈ ದೇವಾಲಯವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಕ್ರಿ.ಶ.1580 ರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶಾಸನ ಪಾಠದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಶುದ್ಧ ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಮೂಲಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರರವರ ಗದ್ದಿಗೆ ಇದೆ. ಗದ್ದಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗಾಕಾರದ ವಿಭೂತಿ ಗಟ್ಟಿ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಗಟ್ಟಿಯೂ ಬೆಳ್ಳಿ ಕೊಳಗದಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದು, ಅದರ ಹಿಂದೆ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರರ ಲೋಹದ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ ಇದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಹಾದ್ವಾರಗಳಿವೆ. ಎರಡರ ಮೇಲೂ ದೊಡ್ಡ ನಂದಿಯ ಗಾರೆಯ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಶಾಸನದ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ 6 ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿರುವ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಚಿತ್ರವಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಮಹಾದ್ವಾರ ಮತ್ತು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೌಕಿ ಗೋಪುರ ಮಂಟಪವಿದೆ. ಒಳ ಪ್ರಕಾರದ ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತ ಒಳಪ್ರಕಾರದ ಅಂಕಣದ ಕೈಪಿಡಿಯ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರರ ಪವಾಡಗಳು ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಾದ್ವಾರದ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದು, ಮೇಲೆ 7 ಚಿನ್ನದ ಕಳಶಗಳು ಹಾಗೂ ಹಲವಾರು ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾದ್ವಾರದ ಒಳ ಹೋಗುವಾಗ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಶನ ನೀಡುವ ಶ್ರೀ ವಿನಾಯಕನ ಸುಂದರ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ಒಳ ನಡೆದಂತೆ ಸುಂದರ ನಂದಿಯ ಶಿಲ್ಪವೂ

ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ದೊಡ್ಡ ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರು ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ, ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಕಮಲ ಪೂಜೆ, ಲಕ್ಷ ಬಿಲ್ವಾರ್ಚನೆ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಕುಂಭಭಿಷೇಕವು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ ದೀಪೋತ್ಸವ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಉಚಿತ ಭೋಜನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಸುಸಜ್ಜಿತ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವ ಪ್ರಾರಂಭ. 7ನೇ ದಿನದಂದು ಮಹಾರಥೋತ್ಸವ (ತೇರು) ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಆದಕಾರಣ ಇದೊಂದು ಶೈವಪರಂಪರೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಧಾರ್ಮಿಕ ತಾಣವಾಗಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಕ್ತರು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಡೆಯೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ವಚನಕಾರರು, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಠಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಆಗಿದ್ದು, ಜೀವವಿದ್ಯಾಗಲೇ ಅಭಿನವ ಅಲ್ಲಮ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರರ ಗದ್ದುಗೆ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧಾರ್ಮಿಕ ತಾಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಕಾರದ ಸುತ್ತಲೂ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಯತಿಗಳ ಜೀವನದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಕಥನ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಗಾರೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಇದೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 4.30 ರಿಂದ 11 ಗಂಟೆಯ ತನಕ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾಯಂಕಾಲ 6 ಗಂಟೆಯಿಂದ ತ್ರಿಕಾಲ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನದಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10 ಗಂಟೆಗೆ ಮಹಾನ್ಯಾಸ ಪೂರ್ವಕ ಶತರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ ಸೇವೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿ, ಶ್ರಾವಣ, ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯ ಕಾರ್ತಿಕ ಸೋಮವಾರ ಲಕ್ಷ ದೀಪೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ ದೀಪೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ 500 ರಿಂದ 1000 ಮಂದಿ ಭಕ್ತರು ಪಾದಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಬರುವ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ.¹³

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಎನ್. – ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್, ಪರಿಷ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಆವೃತ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2017, ಪು.ಸಂ.1047.
2. ಡಾ.ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ್ (ಸಂ) – ಶಿವಸಂಪದ, ಶ್ರೀ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್ 12/1, ಈವ್ಲಿಂಗ್ ಬಜಾರ್ ಹಿಂಭಾಗ, ಶಿವರಾಂಪೇಟೆ, ಮೈಸೂರು, 2001, ಪು.ಸಂ.188.
3. ಡಾ.ಎಸ್.ಎನ್.ಶಿವರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ – ಭಾರತೀಯ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ತಿಪಟೂರು, 2005, ಪು.ಸಂ.40.
4. ಬಿ.ಎಂ.ನಾಗರಾಜು – ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಮಹಿಮಾ ಪ್ರಕಾಶನ, 3ನೇ ಹಂತ, ಗೋಕುಲಂ, ಮೈಸೂರು, 2014, ಪು.ಸಂ.198.
5. ಸುರೇಶ್ ಭೀ ಹೂಗಾರ – ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳು, ವಾಸನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಗೂಡ್ಸ್‌ಶೇಡ್ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2008, ಪು.ಸಂ.100.
6. ಡಾ.ಎಚ್.ಎಸ್.ಗೋಪಾಲರಾವ್ – ನಮ್ಮನಾಡು ಕರ್ನಾಟಕ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1993, ಪು.ಸಂ.170.
7. ಡಾ.ಆರ್.ಗೋಪಾಲ್ (ಸಂ) – ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪೌರಾತತ್ವ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, 2009, ಪು.ಸಂ.293–294.
8. ಆರ್.ಡಿ.ಜಿ. – ಕರ್ನಾಟಕದ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಸಪ್ನ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, 3ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009, ಪು.ಸಂ.36.
9. ಬಿ.ಎಸ್.ಪಾರಿಜಾತ ಮೋಹನ್ – ನಾಡಗುಡಿಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರದರ್ಶನ, ನಾಗಾರ್ಜುನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಶ್ವನೀಡಂ ಅಂಚೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2017, ಪು.ಸಂ.104, 105.
10. ಡಾ.ಆರ್.ಗೋಪಾಲ್ – ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪೌರಾತತ್ವ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, 2009, ಪು.ಸಂ.297.
11. ಮಳಲಕೆರೆ ಗುರುಮೂರ್ತಿ – ಶ್ರೀರಂಭಾಪುರಿ ಜಗದ್ಗುರುಗಳ ಬೆಳಕು ಬೀರಿದ ಬದುಕು, ಚಿನ್ನಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹರಿಹರ, 2002, ಪು.ಸಂ.9.
12. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ.24.
13. ಎಸ್.ವಿಜಯಕುಮಾರ – ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಮಾರುತಿ ಬುಕ್ ಸೆಂಟರ್, ಗಾಂಧಿ ಸರ್ಕಲ್, ಗದಗ, ಪು.ಸಂ.154.